

כשמסבירים לו ההסברים בשכל המבוארים כביכול בנגדל העליון שע"י הירידה והגלות דוקא יוריד צורך עליו הקב"ה בישראל שפזרן לכין האומות²⁵, וישע"י בירור הניצוצות שבהגלות יתעלה למדריגה ועלית שלא בערך. מ"מ טוען הוא דמה שורה לו העלי שח"ה אח"כ, הרי עתה לפי שעה הוא במצב של נפרד (מארץ אשר גו') עיני ה' אלקיך גו', שבזמן הבית ראן אלקות בעיני כשר, וכמו שאומרים בהמשנה דפריק אבות הש"כ"ח לשבת ז'26] לפי היש נודגמן לומר פריק אבות בכל שבתות הקיץ²⁷, ולהעיר, שכמה מאמרי רכותינו נשיאנו שלאחר חג השבועות החתלים היות ממשנה שבפריק אבות דשבתות אל²⁸]

דעשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, משא"כ בזמן הגלות שאין רואים אלקות בגלוי ונמצאים במצב של העלם והסתור כר"פ²⁹ ואף שיודע שלעתיד יהיו ונגלה כבוד ה' ויראו כל בשר גו'³⁰, דגם כשר יראה אלקות, ועאכ"ל עיני כשריו, מ"מ מה שורה זה אצלו כיון שעתה אינו רואה הוא במצב דברג קטן עוברת³² וזה נוגע לו בעצם נפשו, ואין שיהיה רק לפי שעה, רגע קטן, מ"מ הרי כל רגע הו"ע נצח"ל, וא"כ מה שורה לו שע"י הירידה יהי אח"כ עליו, כיון שעתה עכ"פ הוא במצב דעובתי. למכיון שכל ישראל בני מלכים הם³³, הרי מה שישיראל נמצאים לפי שעה בארצות הזעמים, מקום בלתי טהור³⁴, הרי זה ע"ד מה דאירא בתנאים והוא כמשל הארצות כראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא ולא צואה שאין לו עלבון גדול מזה אפילו עושה כן לפי שעה כו', גם אם לאח"ז ירחצו, וישלמו לו, וגם ישלמו לו עד שע"י יתעלה יותר.

לע"ז אומר במדרש שהשכח שהשבחי ישראל ע"י חסידי הוא שהקדימו נעשה לנשמת כי בהענין דחסידי הגלות, אא"פ להיית לע"ע הבהה ההסברה (שתחונת בעצם הנפש) יצורך להיות הקדמת הענין ונעשה, ורק לאח"ז יהי נשמת ונבין, שיתגלה ויוכן הענין שבו.

8) ודנה צדיקים דומים לבווראס, ולכן, הנה זה שלפמטה, באדם החתון, ענין הגלות כו' הוא באופן דנעשה, שלא בא בהכנה והשגה, נמשך מכמו

25) פתחים פו', ב. וראה תר"א ר"פ לך לך, תר"ח ר"פ חי שרה, ביאורי הזור לארמורי האמצעי קלו' א. ואילך: מה"מ תרפ"ט ס"ע 126 ואילך. ובכ"מ, 26) ש"פ חוקק — פ"ה מ"ה, 27) כמש"כ ביק אולמ"ר הזקן בסידורו לפני פריק אבות — וראה שירת ש"פ נשא תשמ"ז (התולדות חשמ"י ח"ג ע' 460-61) 28) לודגמא: ש"פ נשא, בהוצאתו, קוח ופתח — דשנת תרפ"ב, 29) ראה לקריאת כרת צח, ב. ובאורכה — ד"ה אין הקי"מ בא כסודותי תרפ"ה פ"ב (מה"מ תרפ"ט ע' 108 ואילך), ד"ה קול דודי תרס"ח (מה"מ תרס"ח ע' קנא ואילך), תשי"ט פ"ב (מה"מ תשי"ט ע' 31) וראה ד"ה ונחה הנש"ל פ"ב (מה"מ תשי"ט ע' 32) ישע"י נה, 1. 30) שבת פו', א. 31) ראה ד"ה ונחה הנש"ל פ"ב (מה"מ תשי"ט ע' 32) ישע"י נה, 1. 32) שבת פו', א. 33) ראה שבת פו', א. גיטין ת, ספ"א ואילך. 34) ספ"ב ע"י פס"ע, ת, במדב"י פ"י, ה.

בלתי מוגה

לפני, גפן ממצויים חסידי [היינו כל הדרשות שנודשו על המשל של גפן, וכמו שמצויין במפורשי המדוש שם לב'100 ויק'110 ומדוש תהלימי] ובסוף אותה מפורט, מה הגפן היא? ונשנת על עצים מתיים [דהגפנין מצד עצמה היא חלשה ונופלת למטה, ומשו"י צריכים לעצים שיתמכו אותה שעל ידי תעמוד נגד השמש ותפוח, כידוע למודלי גפנים] וידוע אשר רש"י, מפלש המשנה, התפרנס מקיבי גפנים, כמבואר בספרי תולדותיו¹] כך ישראל הם חיים וקיימים גשעין על המתים אלו האבות כו' שנאמר² זכור לאברהם ליצחק ליעקב ללישראל גו', ועוד אוד"ל³ מה גפן לא קיבלה תרבה ממין אחות כן דו"י, וייצק) לא מקיבין

הרבה ממין אחות, היות דאחה בחותנו מכל העמים עד שוררומתנו מכל הלשונותיו באופן של אין עורך, וכמו שאומרים המכריל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים, אמנם, עפ"י צ"ל⁴ א"י יש בישראל חלוקי מדינות, כדשת דו"ל⁵ ע"י⁶20 ובגפן שלשה שריגים, וכמבואר במאמר של כ"ק אדמו"ר הקו"ג⁷ ה"ג מדינות שבישראל, ונ"ל מהגמרא חולין שישנו ביישראל ד' מדינות, ונגמ'לה"ב למה השבח דישיראל (גפן) בא דוקא ע"י חסידי, שעוקים אותו ממקום זה ושוחלים אותו במקום אחר.

7) ופיראור הענין (מה שהצהלה שבהענין דחסידי היא בהקדמת נעשה לנשמת דוקא) הוא דדנה הסברה הענין שהשבח דישיראל כא ע"י חסידי דקא צריכה להיות הסברה כזו שתקובל וחונח (עם זאל צוגענומען ווערן און עם זאל זיך אפלייגן) בעצם הנפש של כאר"א מישיראל, דהרי (וענין) חסידי נוגע בעצם הנפש דכאר"א מישיראל כי חסידי הוא ענין הירידה שבזמן הגלות, שיוצא ונעשה נפרד מארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה"ז, וענין זה (שנעשה נפרד מעיני ה' אלקיך) אף שהוא לפי שעה בלבד, הנה הוא נוגע בעצם נפשו של כאר"א מישיראל, אפילו כאלו השייכים להמדריגה הכללית שהבישראל, הקונקונת שבהם, וכחורת כ"ק אדמו"ר הזקן ע"ה⁸ שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אפגעריסן פון ג-סיליכטייט⁹, וכיון שמה שע"י הגלות נעשה נפרד מאלקות נוגע לו בעצם נפשו, הנה כל ההסברות השכליות לא יועילו ולא יספיקו לו, נ"א דוקא הסברה שתונח בעצם נפשו, ולכן הנה גם

1) וישב ט, 10) פפ"ז, ה. 11) פל"ר, ב. 12) מזמור פ, 13) ראה המשך יתח תר"מ פכ"ד (ע' 14) ראה ס' האורה לרש"י ח"ב סק"ח (ע' 214) "רש"י" (ירושלים, תשי"ט ע' כו, רש"י, 15) תשא לב יג, 16) חיקוני זור חיקון טו (ל, סע"ב), וראה בניצוי זור לשם, 17) תפלת מוסף דיי"ט, 18) סדר הבדלה, 19) זח"א קצב א, 20) וישב מ"י, 21) ראה הגמ' ארמ"ר הצי"ע ל"ה להביך הזור וישב ע"פ ובגפן שלשה שריגים כו' (מה"מ תרפ"ב ח"א ע' ק"ב ואילך), ביאורי הזור וישב ע"ה, וראה ד"ה הבפן שלשה שריגים באר"ת וישב ח"ה חתק, ב. ואילך, 22) עקב יא, יב, 23) ואחנתו ו, ה, 24) ראה סד"מ תרפ"ד ע' רמ"ג, אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ע שפד, הועתק ב"חיות יום" כה תמת, ועוד.

בלתי מוגה

דיפול צדיקן]. ומבאר שם⁴⁷ ע"פ המבואר בתו"א ד"ה מראיהם ומעשיהם⁴⁸ בענין ר"י צ"מ מאה תעניתית שישכח תלמוד בבלי כבוד שיריכו אה"כ לקבל תלמוד א"י⁴⁹. ונמצא בינתניים כששכח תלמוד בבלי קודם שלמד תלמוד א"י⁵⁰ בהיותו נפילה ממדרגה דא"י ולמדריגה העליונה עדיין לא בא, אלא שנפילה זו מוכרחת להיות בשביל העלי' שאחר כך.

12 ועד"ז הוא ג"כ בנוגע להוראות כ"ק מ"ח אדמו"ר בעל הגאולה, שדרש שמה"י הפצת המעיינות והיהדות וכו', הנה אף שענינם הוא חסיני, שצריך לצאת לידר ממקומו בתורה והפלה כו', מ"מ דוקא ע"ז אפשר להיות ממצרים חסיני, שיצא מהמדידות והגבלות וכו'.

11 **אמונם** מכיון שיצ"ל גפן ממצרים חסיני, לצאת לידר לעולם כו', הנה האדם יוכל לשאול מיני ידיו לו הכוחות לעבודה זו, והנה ע"ז מבאר המדרש (הג"ל) דמה הגפן היא ח"י ונשענת על עצים כו' ישראל הם חיים וקיימים ונשענין על המתים אלו האבות כו' שנאמר זכור לאברהם לצדק ולשיראל גו' שוחה ע"ז ש"י שיהי' חסיני הוא מהאבות. אמנם, מכיון שע"י ירדחו צריך להתערב בין האומות, וישראל הם כבשה א' בין שבטים זאבים וכו'⁵¹, הנה ע"ז מבאר דמה גפן לא מקבלת הרכה ממין אחר א' כן זרע"י (דיעקב) לא מקבלין הרכה ממין אחר, דקרב לא בטיל⁵² ודגן כומן הגלות [השייך למספר ט"ו שבאופניו הנ"ל, כידוע⁵³ שכל העינים שעד ביאת המשיח הם כמספר ט"ו, וכמו פרה אדומה (המבוארת בפרשתנו⁵⁴) אשר תשע פרות אדומות נעשו מצנטור במצוה זו עד שחרב הבית בשני', והעשרית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אכ"י⁵⁵ וכן הוא בעשר שיריות, ששירה העשירית תהי' לע"ל⁵⁶, וכן נאמר⁵⁷ בחודשי הרביעי בתשעה לחודש גו' ותקב העיר גו' עומדים ישראל בתוקף דקב"ע ומט"י מבלי להתפעל משום מונע ומעכב, והגם שהם נמצאים בין האומות מ"מ ה"עם לברד

13 (שכור וכגוים לא יתחבטו) הנה ע"ז באים ח"כ לכתובת כטח ברד ע"י יעקבא בתנית ברד שלפילה מהשתלשלות⁵⁸, שיהי' לע"ל. דע"ז שעומדים בקומה זקופה, באופן דקומותיו⁵⁹, כמבאר לעיל⁶⁰ שאינם מתפעלים משום דבר, הנה

47 יהל אור שם ריש ע' רפא. 48 יחד טט, ג. 49 כ"מ פה, א. 50 תחומא תולדות ה' אסח"ר בסופי (פ"י), פסקתא רבתי פ"ט. 51 וראה כותבת טו, א. וראה תוס' זכרים (עג, ב ד"ה אלא) ומצד חשיבותו לא בטל, ושוהו הטעם דודוך (זכרים שם, ועוד) וכל קבוע כמחצה ע' מחצה, ודא עט סופר (להדרי' סופר) על סוגיה דה"ש כלל קבוע, וישנ'. 52 וראה אהר"ח מחצה, ודא עט סופר (להדרי' סופר) על סוגיה דה"ש כלל קבוע, וישנ'. אדומה ספי"ט. 53 מכלילת בשלח טו, א. 54 א ואל"ך. 55 בלק כג, ט. 56 א ואל"ך. 57 בלק כג, ט. 58 ברכה לז, כח. 59 וראה ספר הליקוטים (רא"ח להצ"צ) ערך ביד ס"א, ועוד. 60 בחוקותיו כו, ג' ופפשיי. 61 שיחת שי"ש שלח שנה זו (שיחות קודש תשל"ז) ותוצאת תשמ"ח" ע"ב ע"ג 143 ואל"ך.

בלתי מוגה

שהוא למעלה, והענין הוא, ודנה טעם הבריאה הוא מפני שנתאחד הקב"ה להיות לו ית' **פיריה בתחתונים** יודוע כו' פתגם כ"ק אדמו"ר דזק"ק אורף א' תאזה א"י קי"ן קשיא, שטעם הבריאה הוא למעלה מהשגה, כ"י א"י שזוכר כ"ט כמה טעמים ע"י, וכמובא³³ בהמשך למאמר כ"ק אדמו"ר הזקן הנ"ל, טעמים ע"פ גולה ודחוקה, וע"פ ריזן וריזן וריזן, מ"מ באמתות הענין, הנה טעמים אלו אינם מספיקים על ענין הבריאה, והטעם האמיתי הוא למעלה מהשגה, מפני שכך תאזה, עד (שכמאמר כ"ק אדמו"ר הזקן) אין שייך ע"י ענין של קושיא, ומה נמשך למטה באים התחתן **שענין היקרה והבלות היא אצל כותוצה דעשה** (שלמעלה מט"ד).

9 **זרין** מ"ש גפן ממצרים חסיני, וארז"ל מה הגפן כשדוצים להשיחו עוקרים אותו ממקום זה ושחלים אותו במקום אחר כו' ישראל כו' שע"י הירידה והגלות נעשה עלי', אלא שזה ענין שלמעלה מהשגה, וכמו שהיא בכללות כן הוא בפרטיות אצל כא"י מלישראל, וכידוע תורת הפעשיש⁴⁰ דבכל אחד מלישראל ישנם במשך ימי חייו מסעות, וע"ז אומרים שע"י המסעות משתבח, אף שבהן יסכול צער ויסורים, וארובה צריך להצטער עליהם, ולשום הסכרות וטעמים אינו יכולות להשיקט צערן (איינשיטלן זיין צער), מפני שזה גונג לצעם בפשוט.

10 **ורנה** ברישמות כ"ק אדמו"ר הצ"צ להחלים עה"כ⁴¹ מבא"ט אופנים כביאורו⁴² העילוי שבב' נטירות (דעוקרים אותו ממקום זה ושחלים אותו במקום אחר) [שזהו דבר פלא ובלתי רגיל בדודשי חסידות, אפילו בדודשי כ"י אדמו"ר הצ"צ, שימנה ט' אופנים כביאור ענין א', ויכתוב (לאחר כ"י אופנים הראשונים) אופן ג', אופן ד' כו' עד לאופן ט'] וכאופן ט' עליו, הא"ח הנגלות לנו ע"ד המבואר בתו"א⁴³ בפירושו ואכל אעלך גם עלה⁴⁴, שע"י ב' הנטיעות הוא ועל"י ה' גילוי פנימיות החורה לע"ל, וכשכיל ב' עליות אלו ה"י צ"ל כ' הנטיעות הידידות (גלות מצרים וגלות האחרון), וזהו ע"ד המבואר שם באופן הא', שמבאר שם ע"פ המבואר בתיבא בחינוד קטן⁴⁵ וי"ל, אך הנה יודע לודיעים טעמא דקרא מאי דכתיב⁴⁶ כ"י שבב' יפול צדיק וקם, ובפרט שהאדם נקרא מהלך כו' ועריך לילך ממדינה למדינה כו' וכ"י מדינה למדינה טרם שיגיע למדינה עליונה ממנה הוא בביחנת נפילה ממדינה הראשונה כו' וואף שכוונת הנפילה דיפול צדיק היא שיהי' אח"כ וקם, מ"מ לעת עתה לפי שעה הוא כמצב

33 ראה תחומא נשא טו בחוקותיו ג' במד"ד פ"ג, ג. תניא רפ"ז, וכו"מ. 38 המשך תוס"י ס"ע ז' וראה גם אה"ח בלק ע' חתקנז. 39 המשך תוס"י שם, 40 הוכח כנול מתנה אפרים ר"פ מסעי. 41 יהל אור ע' ועת ואל"ך. 42 יהל אור שם ע' רפא. 43 ר"פ שמות 44 ויגש מ"ד, ד' ע"ג, א. 45 משל"כ כו', טו.

בלתי מוגה

בטי"ר, י"ב תמוז, ה'תשל"ז

(הנחה בלתי מוגה)

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, דזוה נוסח ברכת הגומל¹, וברכה זו נאמרה גם ע"י כ"ק מו"ח ארמו"ר בעל הגאולה והשמחה בחזרתו

למקומו (כפסדוברה) [היות וא' היתה גאולה כבודו — יחדו (לשאר) לפנ"י

בהיותו בקאסטראמא, אף שכבר קבל חופש גמור²] ולפנ"י, בהיותו עוד בעיר משלוחו, קאסטראמא, אמר (לפני יובל שנים) מאמר עם התחלה זו³ [כי מכירן שהי' עדיין בעיר גלותו, היתה רק אמירת הלכות התורה בענין ברכת הגומל (ולא אמירת הברכה עצמה)]⁴ כמורפס⁵, מפורסם ומופץ בתפוצת ישראל. ומדייק בהמאמר שם, דעלה"כ למה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת הגומל שששה שעשה לי [או לאבותי, לרבי, וכי"כ] נס כו"ז, והי' צ"ל נוסח הברכה כדרך שעשה לי טוב [או שגמל לי טוב וכו']. והיינו, דמכירן דגם הודאת הגומל (מהי' שהי"בם להודות) היא הודאה על ענין נסי, אי"כ הי' צ"ל גם נוסח ברכת הגומל בדוגמת הנוסח שבברכה נס גלי, שאומרים בה שעשה לי נס, ולמה (משנים ומוסיפים כאן) (בברכה הגומל) לחייבים, וכפרט, שלכאורה הוספת התיבה לחייבים הוסיפו מתאים, כי מוכרח ענין החטא, את חטאי אני מזכיר, וא"כ מהו ענין ההגשה שמזכירים הענין לחייבים.

ורנר התחלת הביאור בהמאמר שם היא, בביאור מי הם החייבים בברכה זו. ומביא ע"ז דארכעה צריכים להודותו [כשיחזרו לכוונים לגמרי, כנ"ל].

חלה שנתרפא, וחכוש שיצא מכת האסורים, ירדי' הים כשעלו, והולכי דרכים כשיגיעו לישוב, וסילמון⁶ וכל החיי"ם וי חולה, יסורים, ים מדבר, יודוך סלהיו, עכ"ל. והנה, ברכה היא מלשון המשכח⁷, וכתוב [בהקאפיטל תהלים כו מדובר אודות הדי' שחייבים להודותו, כמבואר בארובה בגמרא בסוף מסכת ברכות⁸]

- 1) ראה ברכות נו. ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח, טושר"ע או"ח טרי"ט ס"א, סדר ברכת הנהנין לאדה"פ כ"ב, סידור אדה"ז במקומו. 2) ראה סה"מ קונטרסים ח"א קעח. א. ספר השיחות תר"פ — תרפ"ז ע"ג 172 ובהערה 1 שם. 3) ראה סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג ס"ה, וראה לקי"ש חכ"ח ע"ג 149 ואילן. 4) סה"מ תרפ"ז ע"ג ר"א. 7) טושר"ע או"ח טרי"ט ס"ד. חכ"ח שם הערה 9. 6) סה"מ תרפ"ז שם ט"ע רח. ע"ר. 7) טושר"ע או"ח טרי"ט ס"ד. סדר ברכת הנהנין לאדה"ז שם ס"א. 8) מקץ מא, ט. 9) סה"מ תרפ"ז שם ע"ר ואילן. 10) טושר"ע שבעה"ד 1. 11) חפלת העמידה. 12) ת"א מקץ לו, ג. וכל"מ. 13) תהלים ק"ו, ת. טו, כא, לא. 14) שבעה"ד 1.

מדה כנגד מדה נמשך לע"ל באופן כזה, דואולך אתכם קוממיות⁹ וטועמ"י חיים זכיר⁶², הנה עור בסוף זמן הגלות טועמים מהקוממיות דלע"ל. וזכית לא להפעל כו' הוא מהאבות, וכדאיתא במד"ש הני"ס דכמה תפלות חתפלל אליהו כהו הכרמל כו' כייך שהזכיר את המתים כו' מיד נענה [דאליהו הוא מבשר הגאולה⁶³]. וכן משה [גואל ראשון שהזכיר גואל אחרון⁶⁴] כייך שהזכיר כו' מיד נענה שגאמר וכו' לאברהם ליצחק ולישוראל כו'. ועי"ן באים לגאולה האמתית והשלילה בקרוב ממש.

62) ראה לקי"ש חס"ד ע' 282. ח"כ ע' 173. 63) ראה עירובין מג. ב. פיש"י בחוקותי כו, מב. ראה תיב"ע וראו ג. ח. ל"ש ר"ס פינתוס: רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ב. 64) ראה שמ"ר פ"ב. ד. חז"א רנ"ג. א. שער הפסקים להארי"ל פ' יחזי. ת"א משפטים ע"ה, ב.